

En la mort de Bartomeu Bardagí

ALBERT JANÉ

El dia 2 de setembre va morir, a Barcelona, Bartomeu Bardagí, conegut, especialment, com a corrector de català.

Bartomeu Bardagí i Moras havia nascut a Barcelona l'any 1915. De molt jovenet, a quinze anys, va iniciar la seva activitat professional com a corrector, en les publicacions de l'editor López Llausàs.

L'any 1932 va concursar a uns exàmens per a ocupar una plaça de professor a la famosa Extensió d'Ensenyament Tècnic (escola per correspondència), organisme des d'on calia preparar en la nostra llengua (que acabava d'ésser declarada oficial) tres mil mestres escampats arreu de Catalunya. Com explica Eduard Artells, "Bartomeu Bardagí, el 'benjamí de la colla', com solia anomenar-lo festivament el senyor Vallès, perquè –detall curiós– l'amic Bardagí fou aprovat però no admès d'antuvi pel fet que no tenia l'edat reglamentària per a ingressar a l'organisme: li calgué esperar alguns mesos per a venir a arrodonir el quadre".

La gran activitat de Bartomeu Bardagí com a corrector de català va tenir lloc al cap d'uns anys d'haver-se acabat la Guerra Civil, quan es van reprendre les edicions en llengua catalana. Durant molts anys, fins al final de la dècada dels seixanta, els dos correctors de català per excel·lència eren Eduard Artells i Bartomeu Bardagí, d'altra banda excel·lents amics, que rivalitzaven no únicament en l'exercici de la correcció, amb un rigor extrem, sinó també en l'amor a la música i la pràctica assídua de l'humor i dels jocs de paraules. També és Artells qui reporta que una vegada, assistint, al Liceu, a una representació de l'òpera *Samsó i Dalila*, Bartomeu Bardagí li va comentar: "Mira, Artells: la Dalila va de blanc i en Samsó de lila." I és que l'actor que interpretava el paper de Samsó duia, efectivament, una roba de color lila.

En la llarga trajectòria professional de Bartomeu Bardagí cal esmentar la correcció de proves de la quarta edició del Diccionari Fabra, "delicada tasca" que va compartir amb Josep Miracle, el qual no s'oblida d'esmentar-lo en el seu pròleg, la traducció, del castellà al català, d'una bona part dels articles de Josep Pla apareguts a la revista *Destino* per a les obres completes d'aquest autor publicades per Editorial Destino, la participació en la correcció de la primera edició de la *Gran enciclopèdia catalana* i, finalment, la responsabilitat, compartida amb Joan Fortuny, de la correcció del diari *Avui* en la seva primera època.

Bartomeu Bardagí era també un tenor excel·lent, que havia actuat moltes vegades de solista en òperes i composicions polifòniques: *Jeanne d'Arc au bucher*, d'A. Honegger, *La passió segons sant Mateu*, de J.S. Bach, la *Novena Simfonia*, de Beethoven, etc. etc. De totes dues activitats professionals, la llengua i la música, havia aplegat un extens i sucós anecdotari, amb què feia les delícies dels seus interlocutors, i que finalment es va decidir a donar a la impremta, en el volum *Humor amb lletra i música* (La Campana, 1992).

La vida no sempre va tractar Bartomeu Bardagí amb la bondat que, sens dubte, mereixia, però va suportar la desgràcia amb una resignació digna i exemplar. Va deixar un record magnífic en tots els qui vam tenir el goig de conèixer-lo i de tractar-lo. Que descansi en pau.